

Терлецька Оксана Василівна,
кандидат географічних наук

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С. З. Гжицького, м. Львів, Україна, e-mail: Oksanater1989@gmail.com

Кушнір Леся Павлівна,
кандидат економічних наук, доцент

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

Періг Тетяна Василівна

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ТУРИСТИЧНОГО РОЗВИТКУ В МЕЖАХ ДРОГОБИЦЬКОЇ УРБОСИСТЕМИ

Мета. Розкрити особливості формування екологічних перспектив розвитку туризму в межах Дрогобицької урбосистеми.

Методика. Під час проведення дослідження використано аналітичний, порівняльно-географічний, картографічний та синтетичний методи.

Результати. Показана перспективність даної території для екологічного туризму в урбосистемах – оскільки для неї характерне перебування в межах задовільного екологічного стану лісових ландшафтів, доступність для будь яких видів туристичних груп, розвинена інфраструктура й водночас наявність екологічних проблем, які часто потребують негайного вирішення. Таким чином, такі території як Дрогобицька урбосистема створюють передумови для отримання естетичних переваг, пізнавальних основ, а також екологічно спрямованих знань під час здійснення туристичних маршрутів.

У свою чергу, «брендинг» міст щодо розвитку в ньому туристичної індустрії – це багатофакторне явище, яке залежить як від наявної природної, історичної та архітектурної його привабливості так і від наявного в ньому екологічного стану, який виступає в якості екологічного підґрунтя й загального екологічного фону (необхідний фон, який створює природне середовище поза яким неможливо розглядати екологічний ефект антропогенного впливу, спрямованого на забезпечення комфортних екологічних умов (природні умови, які впливають на життя, здоров'я, виробничу і невиробничу діяльність людей) для туристів. Тобто екологічна безпека міського середовища – це стан певної ділянки міста, який виключає шкідливий вплив, або його загрозу, мешканцям та відвідувачам, які створюються антропогенними або природними впливами, відповідають формуванню природно-культурного середовища, яке відповідає санітарно-гігієнічним, естетичним і матеріальним потребам. [7]

Наукова новизна полягає у розробці теоретико-методологічних та медичних засад виокремлення туристичних регіонів як об'єкту дослідження, виявлення їх специфічних особливостей та закономірностей функціонування. Оцінка екологічної безпеки середовища туристично привабливих міських територій повинна бути обов'язковою складовою бренду міста, який розробляється з метою отримання наступних результатів: покращення соціально-економічного й культурного розвитку міста; розвиток усіх форм бізнесу в місті; розвиток туризму; заохочення інвестиційної діяльності; участь у програмах загальнодержавного й регіонального розвитку; участь у програмах міжнародної співпраці.

Практична значимість полягає у обґрунтуванні механізмів формування та реалізації стратегії розвитку екологічного туризму в межах міст.

Ключові слова: міський туризм, туристичний потенціал, туристичні ресурси, урбосистема.

Терлецкая Оксана Васильевна,
кандидат географических наук

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени
С.З. Гжицкого, Львов, Украина, e-mail: Oksanater1989@gmail.com

Кушнир Леся Павловна,
кандидат экономических наук, доцент

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени
С.З. Гжицкого, г. Львов, Украина

Периг Татьяна Васильевна

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и
биотехнологий имени С.З. Гжицкого, г. Львов, Украина

ЕКОЛОГІЧЕСКІЕ ПЕРСПЕКТИВЫ ТУРИСТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В РАМКАХ ДРОГОБЫЧСКОЙ УРБОСИСТЕМЫ

Цель. Раскрыть особенности формирования экологических перспектив развития туризма в пределах Дрогобычской урбосистемы.

Методика. При проведении исследования использованы аналитический, сравнительно-географический, картографический и синтетический методы.

Результаты. Показана перспективность данной территории для экологического туризма в урбосистемах – поскольку для нее характерны размещения в пределах удовлетворительного экологического состояния лесных ландшафтов, доступность для любых видов туристических групп, развитая инфраструктура и одновременно наличие экологических проблем, которые часто требуют немедленного решения. Таким образом, такие территории как Дрогобычский урбосистема создают предпосылки для

получения эстетических предпочтений, познавательных основ, а также экологически направленных знаний при осуществлении туристических маршрутов.

В свою очередь, «брендинг» городов по развитию в нем туристической индустрии - это многофакторное явление, которое зависит как от имеющейся природной, исторической и архитектурной его привлекательности так и от наличия в нем экологического состояния, которое выступает в качестве экологического почва и общего экологического фона (необходимый фон, который создает среду вне которого невозможно рассматривать экологический эффект антропогенного воздействия, направленного на обеспечение комфортных экологических условий (природные условия, которые влияют на жизнь, здоровье, производственную и непроизводственную деятельность людей) для туристов.

То есть экологическая безопасность городской среды - это состояние определенного участка города, которая исключает вредное воздействие, или его угрозу, его жителям и посетителям, которые создаются антропогенными или природными воздействиями, соответствуют формированию природно-культурной среды, которая соответствует санитарно-гигиеническим, эстетическим и материальным потребностям. [7]

Научная новизна заключается в разработке теоретико-методологических и медицинских основ выделения туристических регионов как объекта исследования, выявления их специфических особенностей и закономерностей функционирования.

Оценка экологической безопасности среды туристически привлекательных городских территорий должна быть обязательной составляющей бренда города, который разрабатывается с целью получения следующих результатов: улучшение социально-экономического и культурного развития города развитие всех форм бизнеса в городе; развитие туризма; поощрения инвестиционной деятельности; участие в программах общегосударственного и регионального развития; участие в программах международного сотрудничества.

Практическая значимость заключается в обосновании механизмов формирования и реализации стратегии развития экологического туризма в пределах городов.

Ключевые слова: городской туризм, туристический потенциал, туристические ресурсы, урбосистема.

UDC 338.485:338.583 (477.82-2)

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2019.53.54-60>

Terletska Oksana Vasylivna,

Candidate of Geographical Sciences

Kushnir Lesya Pavlovna,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Perig Tatiana Vasylivna

Lviv National University of Veterinary Medicine and biotechnology named after S. Z. Gzhytsky, Lviv, Ukraine, e-mail: Oksanater1989@gmail.com

Lviv National University of Veterinary Medicine and biotechnology named after S. Z. Gzhytsky, Lviv, Ukraine

Lviv National University of Veterinary Medicine and biotechnology named after S. Z. Gzhytsky, Lviv, Ukraine

ECOLOGICAL PROSPECTS OF TOURISM DEVELOPMENT WITHIN DROHOBYCH URBOSYSTEM

Goal. To reveal peculiarities of formation of ecological prospects of tourism development within Drohobych urban system.

Method. The study used analytical, comparative-geographical, cartographic and synthetic methods.

Results. The prospect of this territory for ecological tourism in urban systems is shown - since it is characterized by the location within the satisfactory ecological state of forest landscapes, accessibility for all types of tourist groups, developed infrastructure and the presence of environmental problems, which often need immediate solution. Thus, territories such as the Drohobych Urbosystem create the prerequisites for obtaining aesthetic preferences, cognitive bases, as well as environmentally oriented knowledge in the implementation of tourist routes.

In general, “branding” of cities in the development of the tourism industry is a multifactorial phenomenon, which depends on its natural, historical and architectural attractiveness as well as on its ecological status, which acts as an ecological basis and general ecological background. (a necessary background that creates a natural environment beyond which it is impossible to consider the ecological effect of anthropogenic impact aimed at providing comfortable environmental conditions (natural conditions that affect life, health, production and non-productive activities of people) for tourists. That is, the environmental safety of an urban environment is a condition of a certain section of a city that eliminates harmful effects or its threat, its inhabitants and visitors, created by anthropogenic or natural influences, correspond to the formation of a natural and cultural environment that is consistent with sanitary, aesthetic and material needs. [7]

Scientific novelty is the development of theoretical, methodological and medical principles for the identification of tourist regions as an object of study, the identification of their specific features and patterns of functioning. Assessment of the environmental safety of the environment of tourist attractive urban areas should be a mandatory component of the city's brand, which is developed with the aim of obtaining the following results: improving the socio-economic and cultural development of the city; development of all forms of business in the city; tourism development; promotion of investment activity; participation in national and regional development programs; participation in international cooperation programs.

The practical importance lies in substantiation of the mechanisms of formation and implementation of the strategy of development of ecological tourism within the cities.

Key words: urban tourism, tourism potential, tourist resources, urban system.

Постановка проблеми. Аналіз будь-якої території буде неповним і неточним, якщо він не спирається на конкретні природні умови, які їй притаманні. Саме вони створюють той складний та водночас генетично узгоджений фон, на якому розгортаються численні антропогенні процеси, у т. ч. селітебного характеру.

Сучасний розвиток туристичної індустрії характеризується значним розширенням його видового різноманіття де поряд з традиційними та екстремальними видами все більш широку нішу займає міський туризм як один з найбільш доступних і водночас найбільш інформативних.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Загалом поняття «міський туризм» (від англ. CityTourism, нім. Stadttourismus) належить до відносно нових. Його концепція сформувалась у світовому туризмі в кінці ХХ ст. завдяки напрацюванням німецьких вчених Л. Гартмута, Г. Нойсфельдтута, о. Розе (1980–1990-х рр.). Так, наприклад словник Л. Гартмута (1997) визначає міський туризм, як «короткострокове (найчастіше 1–4 дні) відвідування міста з такою метою: зацікавленість історією та культурою міста; участь у подійних заходах; купівля різних товарів. Часто таке відвідування здійснюється у вигляді екскурсії на вихідних і може відбуватись як індивідуально, так і групою, тобто як організовано (через тур фірми і з екскурсоводами), так і самостійно» (Hartmut L. Diercke Wörterbuch Allgemeine Geographie / L. Hartmut. Munchen: Braunschweig, 1997. 125 p.), (Дмитрук О. Ю., Дмитрук С. В. Екотуризм, К., 2009).

Метою дослідження є висвітлення проблемних ситуацій, які виникають під час експлуатації туристично цінних міських територій у тому числі під час їх пізнавального туристичного експлуатування, а також розробка можливих оптимізаційних заходів.

Виклад основного матеріалу. Місто Дрогобич розміщене в межах південної передгірської та гірської частини Львівської області й належать до геосинклінальної структури альпійського віку географічної країни Карпати.

Дрогобицький ландшафт займає денудаційно-аккумулятивну Дрогобицьку височину. Загалом одноманітний за характером місцевостей є складним за будовою. Тут значні перепади висот, густа мережа розчленування, поєднання височин і долинних комплексів, яскраво виражена радіальна структура малюнка розчленування (завдяки зближенню гирл Бистриці, Тисмениці, Колодниць), поступово східчате зниження поверхні від Карпат до Дністра.

Територія Дрогобича характеризується м'яким помірно теплим, вологим кліматом. Його тип значною мірою визначається впливом морських мас повітря, які надходять із заходу й приносять багато вологи. Загалом клімат території, на якій розміщений Дрогобич, сприятливий для росту таких деревних і чагарникових порід, як ялиця, модрина, ялина, дуб, бук, явір, ясен, граб, ліщина, бузина.

Тисмениця з її численними притоками в адміністративних межах Дрогобича створює своєрідний малюнок мезорельєфу міста. Завдяки інтенсивним неотектонічним і сучасним тектонічним рухам уріз долин річок і потоків досить великий.

Підземні води м. Дрогобич представлені здебільшого двома водоносними горизонтами: неогеновим (воротисьненська світа) та четвертинним. Водоносний горизонт воротисьненських відкладів не має суцільного поширення. За ступенем мінералізації води воротисьненських відкладів різноманітні.

Грунтовий покрив міста внаслідок складного рельєфу й розмаїтості літологічного складу підстилаючих гірських порід досить строкатий. Інтенсивна та довготривала господарська діяльність, пов'язана з видобутком корисних копалин, відчутно вплинула на природний ґрунтовий покрив. Аналіз даних буріння численних свердловин на території міста вказує на те, що ґрунтовий покрив зазнав корінної антропогенної трансформації. Відповідно до геоботанічного районування територія міста Дрогобич лежить у межах Дрогобицько-Стрийського геоботанічного району дубових лісів. Для нього властива багата й різноманітна флора та рослинність.

Флора й рослинність території самого міста Дрогобич зазнала найбільших негативних змін, порівняно з іншими населеними пунктами регіону. Це, насамперед, зумовлено довготривалою (понад 650 років) розробкою нафтового та сольового родовищ, а також діяльністю протягом останніх десятиріч підприємств різних галузей промисловості (нафтохімічної, хімічної, машинобудівної, електронної, деревообробної, легкої). У зв'язку із суцільними вирубками лісів, руйнуванням ґрунтового покриву, забрудненням земель, урбанізацією на місці природних лісів утворилися похідні угруповання з великою часткою синантропних і заносних видів.

Дрогобич – друге за розмірами місто Львівщини, а в минулому центр Дрогобицької області. Тут збереглось багато пам'яток архітектури й навіть є своя статуя свободи, яку можна побачити на одній з будівель вулиці Івана Франка.

Стара забудова зосереджена в центрі Дрогобича, навколо площі Ринок. Саме тут розташовується міська ратуша, старовинна дзвіниця, яка схожа на оборонну вежу та Кафедральний собор святої Трійці XVII ст.

В самому центрі міста розміщений костел святого Варфоломія та вежа-дзвіниця. Він входить до переліку 15 містичних та таємних храмів України. Дзвіниця костелу – це перероблений варіант колишньої оборонної вежі. Костел, ще заснували у 1392 році в готичному стилі, містить багато цікавих елементів. До прикладу, зображення полеглим дрогобичанам у Грюнвальдській битві, вважають першим пам'ятником цій події у Європі. Поряд з цими знаковими будівлями збереглося чимало іншої старовинної забудови, яку оточують невеликі скверики.

Ще одна цікава пам'ятка архітектури розташовується поодаль від центру – це Палац мистецтв у стилі бароко, закладений на початку XX ст. та відомий як "вілла Б'янки". Побудували його в кінці 19 – на початку XX ст. у стилі пізнього бароко. Згодом у цьому будинку були і дитяча лікарня, і гінекологічне відділення, і навіть інститут. Саме в ній розташовується музей Дрогобича.

До комплексу музею входять ще кілька старовинних будівель міста: галерея сакрального мистецтва, музей Бруно Шульца, дерев'яні церкви Воздвиження Чесного Хреста та церква святого Юра (охороняється ЮНЕСКО). Побудували храм святого Юра у селі Надіїв на Івано-Франківщині. У 1656 р. дрогобичани викупили храм не за гроші, а – сіль і привезли до нашого міста. Церкву почали змінювати, добудовувати. Встановили у 1659 р. іконостас, який зберігся до сьогодні! Кожен сантиметр храму прикрасили розписами. Найстаріші виконано у 1656 – 1659 рр.

Дрогобицька хоральна синагога – ще один туристично-привабливий об'єкт міста. Дрогобицька єврейська громада є однією з найстаріших в регіоні. Будували її аж 23 роки. Зразком у зовнішньому оздобленні слугувала синагога у місті Кесселі, що у Німеччині, з використанням таких самих романських архітектурних поясів, притаманних для німецького стилю рундбоген.

Друга світова війна внесла свої болючі корективи в долю цієї святині. Вона стала конюшнею, а згодом – складом солі. Лише на початку 90-х років минулого століття синагогу передали єврейській громаді міста. Довго ще будівля сумно стояла напівзруйнованою. І лише з 2013 року єврейська громада, коштами меценатів, розпочала її відновлення. А сьогодні, ніби у далекому 1856, в місті знову красується уже відреставрована синагога.

Цікавою для відвідин у місті є галерея ваг. Близько 500 експонатів ваг. Дитячі, лабораторні, побутові, медичні, поштові, для зважування шоколаду, бойових снарядів, яєць, монет, золота та безліч інших. Найстаріша вага у колекції датується десятистоліттям від народження Ісуса Христа. Є навіть «відьомські ваги», за допомогою яких нібито у Середньовіччі визначали, чи є жінка відьмою. І якщо якась важила менше, ніж три пуди (48 кілограм), то вважалось, що вона легко може освоїти «літання на мітлі». Унікальну колекцію зібрали дрогобичани Анатолій Задерецький та Павло Ковальчук. До слова, таких музеїв у світі зовсім небагато, тому маєте можливість побачити цю унікальну колекцію, а за бажанням і зважитись.

Є у Дрогобичі також і будинок з таємницею, збудований 1873 р. для Леона Гаммершляга - капіталіста, який розбагатів на нафтових промислах Борислава. Цю подію детально описав Іван Франко на початку свого твору «Борислав сміється». Каменярь згадав і скверик біля костелу, і годинник на вежі Ратуші, види яких відкриваються зі сторони будинку. Сьогодні мури будівлі, які вражають своєю архітектурною довершеністю, є ще однією прикрасою вулиці Шевченка.

Найбільшої слави місто здобуло собі ще в далекому минулому завдяки добуванню солі. Цікавий та унікальний завод діє у Дрогобичі безперервно уже сотні років. Це – найстаріше діюче підприємство України. Тут добувають сіль ще з 1250 р.

Стоїть завод над підземним солоним озером. Сіль звідти ось вже 765 років ніяк не закінчиться! У дрогобицькій церкві Воздвиження (на іконі XVII ст. «Зустріч Марії та Єлизавети») зображено солеварню, яка мала вигляд «соляного виробничого поселення». Там були, окрім соляних шахт-криниць, адміністративні споруди, крамниці, кухня, кузня, склади солі, шинок, майстерні. Традиційно дрогобицьку сіль продавали на розсип – у мішках, бочках або ж у вигляді конусоподібних, запечених на вогні топок. Ці топки й стали головним символом Дрогобича, розмістившись на міському гербі. До сьогодні сільзавод зберіг основні будівлі та планувальну структуру, що сформувались протягом кінця XIX – початку XX ст. Крім цього, в Дрогобичі варто відвідати меморіальний комплекс-музей «Тюрма на Стрийській».

З вище наведеного стає зрозуміло, що розвиток туризму Дрогобицької урбосистеми має цілком вагоме підґрунтя та немалий туристично - рекреаційний потенціал. В якості рекреаційного потенціалу розуміють сукупність природних, культурно-історичних і соціально-економічних

передумов організації рекреаційної діяльності на певній території, тобто це певний обмежений запас рекреаційних ресурсів, доступний для використання. [3]

У свою чергу, потенціал туристично-екологічної діяльності є сукупністю природних, матеріальних і культурних ресурсів у можливостях отримання учасниками туристично-екологічної діяльності відповідного обсягу безпечних туристичних послуг.

Обидва потенціали, як взаємопов'язана потенційна діяльність рекреантів і екотуристів мають спрямовувати їх вплив на природу в межах збереження середовище формувального потенціалу як здатність середовище формувальних геосистем виконувати середовище формувальні функції. [3]

Як вважає І.Г. Смирнов, ресурсною базою міського туризму необхідно вважати культурно-пізнавальні події і бізнес ресурси для розвитку туристичної діяльності в містах і заохочення цим туристичних потоків. Сам феномен міського туризму є комплексним туристичним видом, який ґрунтується на культурно-історичній та архітектурній специфіці міст, їхніх кліматичних і природних особливостях, які визначають можливості міст щодо лікувально-оздоровчого та рекреаційного туризму. Крім того, значну роль відіграють високий рівень розвитку і глибокої диверсифікації суспільно-економічного життя міст та пропозиція суспільних і комерційних товарів та послуг (різноманіття інформаційно-ділових, торгових, навчальних, комунікаційних та розважальних послуг).

Отже, місткий екологічний туризм це: а) діловий туризм; б) шопінг туризм; в) туризм пов'язаний з певними подіями (відвідування різноманітних суспільних, культурних або спортивних заходів); г) пізнавальний туризм (наприклад відвідування пам'ятних місць, пам'ятників, музеїв тощо); д) паломницький туризм; е) освітній туризм; ж) медичний туризм; з) екстремальний туризм у т. ч. паркур, зацепінг, диггерство, руфтинг, роуп-джампінг і т. ін.) [5].

Усі перераховані види міського екологічного туризму головно розраховані на безпечне екологічне середовище. [14] При цьому вони перебувають на окремих туристичних об'єктах від кількох десятків хвилин до кількох годин. За такого часу актуальним стає екологічний стан середовища в межах якого перебуває той або інший туристичний об'єкт. Таке екологічне середовище як зовнішнє середовище, вплив якого здійснюється через забруднення, яке транспортується повітряними і водними трансграничними потоками, [4] а також накопичується внаслідок місцевих чинників, щодо забезпечення туристичної діяльності поділяється на два види: пейзажне й забруднення атмосфери. Перше може не здійснювати негативний вплив на здоров'я туристів, але воно створює певний зовнішній ефект сприйняття навколишнього середовища відповідного туристично значимого об'єкта. Так, наприклад, наявність звалищ побутових відходів, які вчасно не вивезли, створює чітке негативне ставлення туристів і до самого туристично значимого об'єкта.

До другого виду належить забруднення атмосфери по трасам переміщення міських туристичних потоків різноманітними хімічними сполуками, які перевищують ГДК або радіаційне забруднення відповідних місць. Середовище з такими характеристиками не мають візуального впливу на туристів але багато з них починають поступово реагувати на такий стан середовища поганим почуттям, різноманітними розладами тощо.

Оскільки будь-який туристичний продукт повинен сформувати у відвідувачів перцепційний вигляд міста, то стан екологічного середовища туристичних зон тут відіграє найсуттєвішу роль.

Узагальнений продукт міського туризму значною мірою спирається на надання туристам можливості отримання нових знань і вражень, нового досвіду в ознайомленні з історичними й сучасними особливостями міста, а також спілкування з його мешканцями. Тут виникає інша ситуація, пов'язана з екологічним станом міста. Мешканці міста добре знайомі (часто на побутовому рівні) з екологічним станом району в якому вони мешкають та працюють і повідомляють про це туристів, найчастіше з метою комусь конкретно розповісти про наболіле або таким чином привернути до певних екологічних проблем увагу широкого кола людей. Таке становище аж ніяк не сприяє розвитку міського туризму. Більш того саме розвиток міського туризму може забезпечити фінансуванням певні екологічні міські проблеми, які на даний час відсутні. [1]

Отже екологічний стан безпосередньо приймає участь у формуванні туристичного «бренда» міста. З погляду розвитку туристичної індустрії бренд будь-якого міста намагається перейти до стадії потужного й «розкрученого». Тут у якості бренда міста розуміється цілісний комплекс ознак, який містить унікальні, оригінальні характеристики міста, а також пізнавальні

увявлення, сприйняття, які надають можливість ідентифікувати місто для будь-якої цільової туристичної групи. У широкому значенні в якості цільової групи, або аудиторії бранда будь-якого міста приймають інвесторів, підприємців, туристів а також самих мешканців міста. При цьому вважають, що якщо природа або історія не сприяли унікальності й привабливості території міста, то її мешканці мають можливість відшукати або створити їх і таким чином сформувати необхідний набір сприйняття. Тобто переконавши навколишній світ у неповторності й знакової атрактивності (привабливості) регіону, міста або навіть сільського району [6].

Безумовно, для туристів, які відвідують місто надзвичайно важлива наявність різноманітних туристичних об'єктів. Враховуючи те, що на сьогодні існує значна кількість видів туризму, зокрема міського, що головно залежить від мети туристичної діяльності (рекреаційна, оздоровча, спортивна, пізнавальна, подієва тощо), виокремлюють загальні чинники розвитку туризму на тій чи іншій міській території. До таких належать: наявність рекреаційних ресурсів (об'єкти природного та історико-культурного середовища, які можуть бути використані для організування рекреаційної діяльності; наявність різноманітних туристичних об'єктів історичного, архітектурного та ін. планів; розвинена інфраструктура міста (об'єкти готельно-ресторанного бізнесу, розважальні і торгові центри, сучасні транспортні вузли і шляхи сполучення); наявність інформаційної бази; стан екологічної та загальної безпеки [12].

Саме екологічна безпека туристичної діяльності належить до провідного чинника, який лімітує розвиток туристичної діяльності в містах. Це середовищний фон з аналізу якого повинна починатись будь-яке туристичне планування міського туризму. Саме тому в основі такої діяльності має бути відповідне екологічне зонування території міста, яке сприймають як розчленування території на зони з різним екологічним призначенням або з різним антропогенним впливом. Так, у містах виділяють зони: проживання, промислова, зелена, санітарно-захисна, рекреаційна. Таке зонування посилюється наявною екологічною оцінкою всіх зон, яка головно спрямована на екологічну безпеку як мешканців міста, так і його відвідувачів, зокрема туристів.

Різні дослідники розглядають туризм у містах (урботуризм) як вид спеціалізованого туризму з культурно-пізнавальною, розважальною, діловою, лікувально-оздоровчою метою, що ґрунтується на комплексному використанні ресурсів міста. У цьому аспекті здорова екологічна ситуація туристично значимих ділянок міста також належить до його ресурсів, зокрема туристичних.

Висновки. Необхідно зауважити, що основою розвитку міського туризму є власне відповідні ресурси. Слово «ресурс» має два значення, кожне з яких може бути використане під час створення складного терміна туристичний ресурс. Це може бути: 1) запас чогось; або 2) засіб, який використовують під час певної діяльності. Незалежно від того, в якому значенні вжити це слово, воно може бути поширене або тільки на об'єкти природного й культурного походження, які приваблюють відвідувачів, і заради споживання яких, власне, і прибувають відвідувачі, тобто тільки на туристичні атракції, чи приваби (те, що приваблює), або не тільки на згадані атракції, але й на все те, що можуть використати відвідувачі для задоволення своїх потреб, перебуваючи в місці відвідування (що можна об'єднати в терміні інфраструктура).

Туристичні ресурси загалом належать до такого наукового напрямку як ресурсна екологія (обґрунтовано американським екологом К. Уаттом у 1973 року) – це напрям екології, який ґрунтується на положенні про те, що навколишнє середовище є сукупністю взаємодіючих змінних ресурсів: простору, часу, речовини, енергії та різноманіття. Тут безпосередньо екологічні ресурси тлумачаться як сукупність компонентів і факторів, які утворюють середовище й забезпечують екологічну рівновагу певній природній територіальній системі. Американський еколог Кеннет Ватт вважає, що екологічні ресурси – це все те, що забезпечує організму и суспільству можливість підтримувати швидкість перетворення енергії на оптимальному рівні, що існує п'ять мінливих ресурсів: простір, час, речовина, енергія і різноманітність.

Зауважимо, що відповідно до Закону, «туристичний продукт» – попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві такі послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо). Відповідно до цієї дефініції, туристичний продукт охоплює також інфраструктуру. Однак аналіз вживання терміну туристичні ресурси в Законі дає підстави для відкидання тлумачення туристичних ресурсів як інфраструктури. У Законі терміном туристичні ресурси позначено саме туристичні атракції, приваби та якість середовища.

Список використаних джерел

1. Вачевський М. В., Свінцов О. М., Кузнецов В. Ф. Рекреаційні можливості Трускавецько-Східницького регіону. Український бальнеологічний журнал. – 2000. - №3-4. – С. 101-105.
2. Вишневецький В. І. Екологічний туризм. – К. : Інтерпрес ЛТД, 2015. – 140 с.
3. Гетьман В.І. Ландшафтно-гуманістична цінність заповідної природи. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Географія. №2. – 2002. – С. 206-213.
4. Дедю І. І. Екологічний енциклопедичний словарь. Київ: Гл. ред. МСЭ, 1990. 408 с.
5. Дмитрук О. Ю., Дмитрук С. В. Екотуризм. – Київ: «Альтерпрес», 2009, 357 с.
6. Заіканов В.Г., Минакова Т.Б. Методические основы комплексной геоэкологической оценки территории. М.: Наука, 2008. – 81 с.
7. Клименко М. О., Пилипенко Ю. В., Мороз О. С. Екологія міських систем. – Херсон, 2012, 292 с.
8. Кекушев В. П., Сергеев В. П., Степаницкий В. Б. Основы менеджмента экологического туризма. – М., 2001 – 284 с.
9. Мандер Ю. Э. Природные учебные тропы как способ регулирования посещаемости национального парка. Уч. зап. Тартус. гос. ун-та. – 1982р. – Вып. 575. – С. 52-56.
10. Нудельман М.С. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования. – К.: Наукова думка, 1987. – 132 с.
11. Позаченюк Е. А., Панкеева Т. В. Геоэкологическая экспертиза административных территорий. Большой Севастополь: Бизнес-Информ, 2008. – 296 с.
12. Реймерс Н. Ф. Природопользование: словарь-справочник. Москва: Мысль, 1990. 637 с.
13. Руденко Л. Г., Горленко И. А., Олещенко В. И. Украина на пути к устойчивому развитию (геоэкологические аспекты). – К. : Институт географии НАН Украины, 2000. – 29 с.
14. Терлецка О. В. Екологічний стан вод урбосистеми Дрогобича. Український Географічний Журнал № 1. 2017, 61-65 с.
15. Burgman M. A., Lindcnmayr D. B. Conservation biology for the Australian environment. – Sydney, 1999. – 195 p.

Список использованных источников

1. Вачевський М.В., Свинцов А. Н., Кузнецов В. Ф. Рекреационные возможности Трускавецкая-Сходницького региона. Украинский бальнеологический журнал. - 2000. - №3-4. - С. 101-105.
2. Вишневецький В. І. Екологічний туризм. - М.: Інтерпрес ЛТД, 2015. - 140 с.
3. Гетьман В.І. Ландшафтно-гуманістична цінність заповідної природи. Научные записки Тернопольского государственного педагогического университета. Серия: География. №2. - 2002. - С. 206-213.
4. Дедю І. І. Екологічний енциклопедичний словарь. Киев: Гл. ред. МСЭ, 1990. 408 с.
5. Дмитрук А. Ю., Дмитрук С. В. Экотуризм. - Киев: «Альтерпрес», 2009, 357 с.
6. Заіканов В.Г., Минакова Т.Б. Методические основы комплексной геоэкологической оценки территории. М.: Наука, 2008. - 81 с.
7. Клименко Н. А., Пилипенко Ю. В., Мороз А. С. Экология городских систем. - Херсон, 2012, 292 с.
8. Кекушев В. П., Сергеев В. П., Степаницкий В.Б. Основы менеджмента экологического туризма. - М., 2001 - 284 с.
9. Мандер Ю. Э. Природные учебные тропы как способ регулирования посещаемости национального парка. Уч. зап. Тартус. гос. ун-та. - 1982г. - Вып. 575. - С. 52-56.
10. Нудельман М. С. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования. - М.: Наукова думка, 1987. - 132 с.
11. Позаченюк Е. А., Панкеева Т. В. Геоэкологическая экспертиза административных территорий. Большой Севастополь: Бизнес-Информ, 2008. - 296 с.
12. Реймерс Н. Ф. Природопользование: словарь-справочник. Москва: Мысль, 1990. 637 с.
13. Руденко Л. Г., Горленко И. А., Олещенко В.И. Украина на пути к устойчивого развития (геоэкологические аспекты). - М.: Институт географии НАН Украины, 2000. - 29 с.
14. Терлецкая А. В. Экологическое состояние вод урбосистемы Дрогобыча. Украинский Географический Журнал № 1. 2017, 61-65 с.
15. Burgman M. A., Lindcnmayr D. B. Conservation biology for the Australian environment. - Sydney, 1999. - 195 p.

References

1. Vachevsky M. V., Svintsov O. M., Kuznetsov V. F. Recreational possibilities of Truskavets-Skhidnytsky region. Ukrainian Balneal Journal. - 2000. - No. 3-4. - P. 101-105.
2. Vishnevsky V. I. Ecological tourism. - K.: Interpress LTD, 2015. - 140 p.
3. Hetman V. I. Landscape-humanistic value of protected nature. Scientific notes of the Ternopil State Pedagogical University. Series: Geography. No. 2 - 2002. - P. 206-213.
4. Grandfather II Ecological Encyclopedic Dictionary. Kiev: See ed. ITU, 1990. 408 p.
5. Dmitruk O. Yu., Dmitruk SV Ecotourism. - Kyiv: Alterpress, 2009, 357 p.
6. Zaikanov V. G., Minakova T. B. Methodical bases of complex geoecological estimation of territory. M.: Nauka, 2008. - 81 p.
7. Klimenko MA, Pilipenko Yu. V., Moroz OS Ecology of urban systems. - Kherson, 2012, 292 p.
8. Kekushev V. P., Sergeev V.P., Stepanitsky V. B. Fundamentals of management of ecological tourism. - Moscow, 2001 - 284 pp.
9. Mander Y. E. Natural learning trails as a way to regulate the attendance of a national park. Uch zap Tartus state Un-that. - 1982 - Extract 575. - P. 52-56.
10. Nudelman M. S. Socio-economic problems of recreational use of nature. - K.: Scientific Opinion, 1987. - 132 p.
11. Pozazhenyuk E. A., Pankeeva T.V. Geoecological examination of administrative territories. Big Sevastopol: Business-Inform, 2008. - 296 p.
12. Reimers NF Nature management: a dictionary. Moscow: Thought, 1990. 637 p.
13. Rudenko L.G., Gorlenko I. A., Oleshchenko V. I. Ukraine on the Way to Sustainable Development (geoecological aspects). - K.: Institute of Geography of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2000. - 29 p.
14. Terletskaia OV Ecological status of waters of the Drohobych urban system. Ukrainian Geographical Journal № 1. 2017, 61-65 p.
15. Burgman M. A., Lindcnmayr D. B. Conservation biology for the Australian environment. - Sydney, 1999 - 195 p.

Надійшла до редколегії 11.11.19